

Middelen, technieken & interventies

Voor **comfort en afleiding** voor kinderen tijdens medische handelingen

Deze infosheet geeft je een overzicht wat je in kan zetten om kinderen te ondersteunen tijdens medische procedures.

Kinderen ervaren nog te vaak **angst, pijn en stress** en zelfs dwang tijdens medische handelingen. Mogelijke gevolgen zijn onder andere: geschaad vertrouwen bij het kind, dat pijn en stress verergeren, een negatief effect op de genezing, het ontstaan van een trauma of het mijden van zorg in de toekomst.

In veel gevallen zijn angst, pijn en stress tijdens medische procedures bij kinderen te voorkomen. Zorgprofessionals kunnen kind en ouders hierin goed begeleiden. Houd je hiervoor aan de volgende **uitgangspunten**:

- 1 Win eerst het vertrouwen van het kind door oprecht interesse te tonen en contact te maken. **Positief taalgebruik** werkt ondersteunend.
- 2 Bereid het kind voor op de handeling, leg duidelijk uit wat er gaat gebeuren. Maak vooraf samen met het kind en zijn/haar ouders een plan met mogelijkheden die voor het kind ondersteunend werken.
- 3 Het is maatwerk, elk kind is anders. Luister en kijk naar het kind (en ouders) wat voor hem of haar passend is.
- 4 Middel ≠ Doel. Het doel is de medische handeling zo prettig mogelijk uitvoeren voor het kind, een middel kan daarbij ondersteunend zijn.
- 5 Betrek ouders bij de handeling. Zij kennen hun kind het best en kunnen inschatten wat aansluit bij hun kind. Knuffels en speelgoed van thuis kunnen ook een vertrouwd gevoel geven.

Voorafgaand aan de medische handeling:

Geef het kind duidelijke uitleg en volledige informatie. Betrek het kind bij de keuze hoe de medische handeling wordt uitgevoerd. Laat apparaten of materialen zien of voelen om het kind er vertrouwd mee te maken. Oefen eventueel samen spelenderwijs op een (meegebrachte) knuffel. Betrek ouders bij het gehele proces.

Uit onderzoek blijkt dat angst, pijn en stress verminderen door afleiding en ontspanning.

Tijdens de medische handeling:

Leid het kind af tijdens de handeling (tenzij het kind dit niet wil). Zie de **achterzijde** van deze infosheet voor een overzicht aan middelen en mogelijkheden die je in kan zetten voor afleiding en om comfort te bieden. Overleg met het kind wat hij/zij prettig vindt.

Na de medische handeling:

Bespreek met het kind hoe de medische handeling verliep. Benoem wat goed ging. Leg voor een volgende keer in het dossier vast wat wel en niet goed werkte voor het kind.

Bronnen: Deze infosheet is opgesteld na een onderzoekstage uitgevoerd voor Stichting Kind & Ziekenhuis in 2022 en op basis van de **uitkomsten inventarisatie Medisch Pedagogische Zorgverlening**.

Mede mogelijk gemaakt door:

CHARLIE BRAVEHEART
Stress-free hospitals for children

Voorbeelden van technieken, middelen en optionele medische interventies die in te zetten zijn tijdens medisch handelen bij kinderen

Leeftijdsgroep*	Technieken		Middelen	Optionele medische interventie**
	Lichamelijk comfort	Afleiding		
Baby (0-12 maanden)	Warmtedeken, hot/coldpack, fopspeen, licht dimmen, inbakeren, wiegen, sucrose, babymassage, borstvoeding of houding voor comfort (huid-op-huid/buidelen)	Bellen blazen, zachte muziek, zingen, zacht praten	Bellenblaas, snoezelkar, licht-/beeldprojector, knuffel, rammelaar, speen, regenbuis/snoezelbuis	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt is en ervaring mee
Dreumes (13-24 maanden)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand/stressbal), licht dimmen, op schoot, knuffelen, lichte massage of een geborgen manier van vasthouden (door ouder)	Bellen blazen, muziek, zingen, boekjes kijken, spelen met sieraden/sleutels, interactieve spelletjes	Bellenblaas, flapjes-/voelboekje, snoezelkar, licht-/beeldprojector, knuffel, rammelaar, speelgoed, speen, regenbuis/snoezelbuis, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt is en ervaring mee
Peuter/kleuter (2-5 jaar)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand/stressbal), licht dimmen, op schoot, knuffelen, lichte massage, een geborgen manier van vasthouden (door ouder) of diepe ademhaling	Aanmoedigen, belonen, geleide fantasie(verhaal), bellensblaas, filmpjes, muziek luisteren of maken, voorlezen, liedjes zingen, tellen, tekenen, taakgericht spel, gesprek voeren, positief taalgebruik, (woord) spelletjes	Bellenblaas, leesboekje, zoekboek, snoezelkar, licht-/beeldprojector, knuffel, speelgoed, regenbuis/snoezelbuis, mobiel, spelcomputer of tablet, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen of indien beschikbaar lachgas) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt
Kind basisschoolleeftijd (6-12 jaar)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand/stressbal), licht dimmen, op schoot, knuffelen, ademhalings- en ontspanningsoefeningen, aanraking of lichte massage (door ouder)	Aanmoedigen, belonen, geleide fantasie(verhaal), bellensblaas, filmpjes, muziek luisteren of maken, voorlezen, liedjes zingen, tellen, lezen, taakgericht spel, betrekken bij handeling, gesprek voeren, positief taalgebruik, (woord)spelletjes	VR-bril, bellensblaas, leesboek, zoekboek, toverhandschoen, licht-/beeldprojector, knuffel, speelgoed, regenbuis/snoezelbuis, mobiel, spelcomputer of tablet, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen of indien beschikbaar lachgas) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt
Tiener (13-18 jaar)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand, stressbal), licht dimmen, ademhalings- en ontspanningsoefeningen, aanraking of lichte massage (door ouder)	Aanmoedigen, belonen, geleide fantasie(verhaal), filmpjes, taakgericht spel, betrekken bij handeling, muziek luisteren of maken, luisteren naar een verhaal, gesprek voeren, positief taalgebruik	VR-bril, zoekboek, licht-/beeldprojector, mobiel, spelcomputer of tablet, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen of indien beschikbaar lachgas) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt

* de leeftijdsgroep is een indicatie. Wat aansluit bij een individueel kind hangt af van zijn/haar ontwikkeling, begripsvermogen en individuele voorkeuren

** Overleg de opties voor medische interventie met de behandelend arts. Bewustzijnsverlagende middelen kunnen helpend zijn om een angstig kind te ondersteunen bij belastende procedures (maar mogen niet als doel hebben om een kind te overmeesteren). Zet bij pijnlijke procedures gericht pijnmedicatie in om pijn te behandelen, ook als er bewustzijnsverlagende middelen worden gebruikt.